

mindeligt forekommende mindre Stykke Arbeide, eller af en enkelt Deel af et større Arbeide, hvor ved godtgjøres almindelig Færdighed i Haandværket, eller i den særlige Deel deraf, hvormed den Bekommande maatte opgive nærmest at have bestaet sig, saa kan jeg ikke Andet end finde Forslaget aldeles forkasteligt, hvad enten man tænker sig den nærmere Gjensnemførelse saaledes, som der er foreslaet i den øvrige Deel af den nye § 16, eller man vil lægge hele Forholdets Ordning over i Regjeringens Haand. Da denne Sag var til første Behandling, udtalte jeg, at jeg ikke kunde troe, at man, naar man kom ind paa Sagens nærmere praktiske Ordning, vilde kunne finde nogen hensigtsmæssig Wei, ad hvilken dette nye System skulde kunne bringes i Udførelse; thi vi maae vel huske, at det, som her foreslaaes, er noget aldeles Nyt. Vi have for Tiden et fra Fortiden overleveret Laugsystem; vi have for Tiden en meget bestemt Forskjel mellem Næringsforholdene, saaledes som de ere ordnede i Kjøbstæderne og paa Landet; vi have fremdeles en fuldstændig Forskjel mellem Betingelserne for Fabrikdrift paa den ene Side og for Handel og Haandværk paa den anden Side; vi have endelig samtlige disse Forhold gjensnemkrydsede og taaleliggjorte ved et udstrakt og omfattende Bevillingssystem; kun derved ere de blevene taalelige. Nu at ville erkjende, at Laugsvæsenet ikke i sin nuværende tvingende Form bør opretholdes, ja, endog saa at ville gaae endnu flendtligere frem mod det, end Udkastet vil, fremdeles at ville indrømme Næringsfrihed paa Landet efter Udkastets Regler uden nogen som helst Prøve, fremdeles at ville bifalde Udkastets Regler med Hensyn til Handel og Næringsfrihed, fremdeles at ville indrømme Vindten, tilsyneladende i det Mindste, lige Afgang til Næring med Manden, men saa at ville indføre nogle hidtil aldeles ukjendte, nye, saakaldte lette Prøver, — det er en indre Modsigelse i et Lovarbeide, som jeg ikke kan Andet end bestemt tilbagevise. Er Lovgivningsmagten ikke af den Overbeviisning, at Næringsforholdet lader sig ordne uden at bibeholde saadanne Prøvestykker, som her ere foreslaaede, saa er efter min

fulde Overbeviisning Tiden til at ordne Næringsforholdet ved Lov endnu ikke kommen. Men efter min Overbeviisning er Tiden fuldelig tilstede; men det er ingen Ordning, som vi kunne tage som en endelig Ordning af disse Forhold, som det er værd for Lovgivningsmagten at sætte sit Stempel paa, naar man ved Siden af de andre Bestemmelser, som billiges, vil beholde saadanne Prøvestykker, som det ærede Medlem her hyder dem, der fordre noget ganske Andet, der navnlig fordre, at man skal vedligeholde Noget, der ligner de nuværende Prøvestykker, som kort sagt fordre noget ganske Andet end det, han vil byde. Hvad Gjensnemførelse maaden angaaer, saa tilstaaer jeg, at, hvad enten man vilde vælge den, som er foreslaet i § 16, eller lægge Alt i Regjeringens Haand, saa ere begge Dele omtrent lige inpracticable, begge Dele omtrent ligge uantagelige. Det vil dog være noget Uørt, noget aldeles Nyt, at Bestemmelsen i de enkelte Tilfælde skulde uden Veiledning eller dog uden anden Veiledning end den, der findes i første Passus af § 16, træffes af en Commission, sammensat paa den foreslaaede Maade, En valgt af den Paagjældende selv, En valgt af, hvad man vel maa ansee som hans Modpart, af Stedets Haandværkere i det paagjældende Sag, og endelig en Dpmand, som ikke maa være Haandværker, valgt af Kjøbstadens Magistrat. I Virkeligheden kan man altsaa sige, at det er Kjøbstadens Magistrat, der, naar man gaaer ind paa dette Forslag, i de enkelte Tilfælde bestemmer, hvilke Prøvestykker der skulle leveres. Jeg vil spørge det ærede Ting, om det virkelig kan gjøre sig fortroligt med, at det skulde være en Ordning af et Prøvestykkevæsen, som Lovgivningsmagten kunde paatrykke sit Stempel? Den anden Wei seer jo bekvemmere ud, den at lægge det Hele i Regjeringens Haand, men jeg tilstaaer, at for mig er det en aldeles ufattelig Gaade, hvorledes Regjeringen skal kunne løse den Opgave, som man saaledes vil paalægge den i Genhold til de Bestemmelser og Betingelser, som den ærede Rigsdagsmand vil have fastsat, ved at sige, at det skal være en Prøve, der skal bestaae i Forsærdigelsen af et i de